

Fredagen den 19 april

Kl. 15.00

§ 1 Ang. hanteringen av uppgifterna från den planerade folk- och bostadsräkningen

Herr finansministern STRÄNG erhöll ordet för att besvara herr Hagbergs i Borlänge (vpk) i kammarens protokoll för den 2 april intagna fråga, nr 141, till herr justitieministern, och anförde:

Herr talman! Herr Hagberg i Borlänge har frågat justitieministern om uppgifterna från folk- och bostadsräkningen 1975 kommer att sammanställas med andra undersökningar, t. ex. bostads- och hyresundersökningen och arbetskraftsundersökningen, eller med uppgifter från befintliga register. Herr Hagberg frågar vidare vilken risk som i så fall föreligger att uppgifterna sammanförs på ett sådant sätt att den personliga integriteten kan skadas. Frågan har överlämnats till mig för besvarande.

Det föreligger inga planer på att samköra uppgifter från de löpande bostads- och hyresundersökningarna eller arbetskraftsundersökningarna, som alla är frivilliga urvalsundersökningar, med uppgifter från en totalundersökning av den typ som en folk- och bostadsräkning representerar.

I planerna på en folk- och bostadsräkning under år 1975 ingår att man för att minska besväret för allmänheten skall inhämta uppgifter om exempelvis ålder, kön, civilstånd, medborgarskap, inkomst och bilnehav direkt från befintliga offentliga register hos myndigheterna. I sitt yttrande över statistiska centralbyråns förslag till provundersökning inför en ny folk- och bostadsräkning har datainspektionen inte funnit att det föreligger någon risk för intrång i enskilds personliga integritet genom det föreslagna sättet att utnyttja befintliga uppgifter. Det material som ingår i folk- och bostadsräkning är skyddat enligt sekretesslagens bestämmelser.

Herr HAGBERG i Borlänge (vpk):

Herr talman! Jag tackar för svaret på frågan.

Anledningen till att jag ställde frågan var den vaga skrivning som förekommer i datainspektionens yttrande över SCB:s hemställan om provundersökning inför den planerade folk- och bostadsräkningen 1975. Vissa känsliga uppgifter om hyra och utbildning som det frågades om vid 1970 års folk- och bostadsräkning skall inte medtas den här gången, men i datainspektionens rapport kommer det fram att man planerar att parallellundersökningar om bostäder och hyror skall ingå i arbetskraftsundersökningen 1975.

Vidare framgår att insamlade uppgifter från FoB 75 skall samköras med andra befintliga uppgifter. Datainspektionen anser att de senare uppgifterna inte är så riskabla för den personliga integriteten. Men den rädsla som fanns 1970 för att känsliga personuppgifter skulle hamna i

Fredagen den
19 april 1974

*Ang. hanteringen
av uppgifterna från
den planerade folk-
och bostadsräk-
ningen*

orätta händer eller t. o. m. kunna utnyttjas kommersiellt var en av huvudorsakerna till den våldsamma debatten då. När man nu ser att det finns möjlighet att bakvägen samköra dessa uppgifter, vilket har framskyttat på visst håll, blir man orolig och vill veta om det är möjligt att göra så och om det är avsikten.

Sedan jag ställde frågan har SCB uttalat sig på samma sätt som finansministern gör i dag, nämligen att det inte är planerat att samköra uppgifter från dessa frivilliga undersökningar. Det är gott och väl och jag hoppas att de här uttalandena från både SCB och finansministern garanterar att man inte kommer att blanda ihop dessa uppgifter på något vis i framtiden. Med tanke på den kontrollerande roll som datainspektionen har och med hänsyn till att dess tidigare skrivning verkar så vag kan det emellertid finnas anledning att återkomma till frågan. Både SCB och finansministern framhåller ju att man inte nu planerar någon samkörning, men skulle någonting sådant planeras för framtiden finns det som sagt anledning att återkomma.

Överläggningen var härmed slutad.

§ 2 Ang. förmögenhetsbildningen

Herr finansministern STRÄNG erhöll ordet för att besvara herr *Burenstam Linders* (m) den 1 mars framställda interpellation, nr 42, och anförde:

Herr talman! Herr Burenstam Linder har frågat mig om jag anser att det finns anledning att framlägga förslag till åtgärder som kraftigt kan befämja ett spritt, individuellt meddeläggande som alternativ till ökad kollektivisering eller privat förmögenhetskoncentration.

Den frågeställning som herr Burenstam Linder tar upp i sin interpellation är inget nytt problem utan den har i olika skepnader funnits med i den politiska debatten under flera decennier. Sålunda kan man i långa stycken se den skattepolitiska debatt, som under årens lopp förts mellan socialdemokratin och i första hand företrädarna för moderata samlingspartiet, som en fråga om hur mycket kollektivet i form av stat och kommun behöver för att trygga våra gemensamma behov och hur mycket de enskilda människorna själva skall få disponera över. Den successiva utbyggnaden av välfärden och av tryggheten i samhället ställer ständigt nya krav på olika områden och därmed också motsvarande krav på kollektiv finansiering genom våra skatter. I de politiska avgörandena har även stor enighet förelegat om reformpolitikens utbyggnad.

Frågeställningen har vidare funnits med i debatterna om den statliga företagssektorn, där målen om en trygghet i sysselsättningen och en utbyggnad av regionalt betydelsefull verksamhet varit de centrala motiven för de olika beslut som riksdagen fattat i dessa frågor.

Någon kollektivisering för sakens egen skull har ingalunda skett utan politiken har i dessa avseenden styrts av uppfattningen att detta varit nödvändiga åtgärder för att skapa en social trygghet åt människorna i vårt land. En ökad spridning av det enskilda ägandet kan aldrig enligt min

mening tillgodose alla de krav på trygghet till inkomst och sysselsättning som människorna har ställt och kommer att ställa i framtiden. Lösningar på dessa frågor måste sökas efter banor som grundas på en känsla av solidaritet och gemenskap medborgarna emellan. Det är här väsentliga skiljelinjer i den ideologiska uppfattningen mellan herr Burenstam Linder och mig går.

I sin interpellation hänvisar herr Burenstam Linder till det resultatandelssystem som införts av Svenska handelsbanken. Detta går ut på att under de år då banken redovisar ett resultat som är bättre än för affärsbanksväsendet i övrigt, en viss del av detta "merresultat" överförs till en av de anställda bildad stiftelse. Denna har hittills placerat en betydande del av sina medel i aktier i Handelsbanken. Stiftelsen har numera två ordinarie representanter i Handelsbankens styrelse. De anställda i banken får ut sin andel ur stiftelsen då de pensioneras. Slutar en anställd i banken får han ett slags fribrev som berättigar till betalning den dag han uppnår pensionsåldern.

Jag har inte anledning att närmare kommentera detta enskilda fall. I princip torde det närmast ankomma på arbetsmarknadens parter att bedöma huruvida sådana system är i parternas intresse. För egen del finner jag inte någon orsak för statsmakterna att ingripa i hur arbetstagarparten väljer att fördela sin andel av produktionsresultatet.

Herr BURENSTAM LINDER (m):

Herr talman! Det finns tre alternativ: man kan ha ett mycket spritt, enskilt ägande, man kan ha ett enskilt ägande koncentrerat på ett fåtal händer och man kan ha ett socialiserat ägande, dvs. ett ägande som är koncentrerat till det offentliga, alltså till stat och kommun. Vilket alternativ eller vilken blandning av alternativen, som man väljer, är av stor betydelse för hur ett samhälle fungerar. Frågan om hur tillgångarna i ett land ägs ger viktiga skiljelinjer mellan olika politiska ideologier.

Moderaterna vill ha ett decentraliserat, dvs. ett mycket spritt, enskilt ägande. För några år sedan gjorde herr Sträng det uttalandet att "man skall i detta land socialisera steg för steg, men man skall inte basunera ut det på gator och torg där det så lätt kan missförstås". Med det ställningstagandet har herr Sträng, om nu någon tvivlade beträffande den saken, angivit vilket alternativ som är hans och socialdemokraternas, och det är ett ägande koncentrerat till staten. Men herr Sträng har också samtidigt avslöjat att han inte gärna talar om de här sakerna. Socialiseringen skall om något smygas på.

Oviljan att gå in på debatt i de här frågorna framgår även av interpellationssvaret. Eftersom denna ovilja faktiskt finns, bör jag kanske just därför tacka extra mycket för det svar som jag fått på min interpellation. Men när man läser herr Strängs svar slås man också av att det som faktiskt sägs där utmärker sig för en brist på skall vi säga entusiasm för den egna ideologins huvudtanke. Svaret med dess försök till bemötande av ägandespridningens budskap är synnerligen defensivt. De visionärer som skall utforma ett nytt socialdemokratiskt partiprogram kommer inte att där hitta minsta bränsle för sin glöd.

I interpellationssvaret finns det egentligen bara två argument för att

herr Sträng motsätter sig åtgärder för att få ett mycket spritt, enskilt ägande i stället för ett socialiserat ägande. För det första upprepar finansministern, som han själv påpekar, vad han sagt så många gånger i skattedebatten nämligen att det hela skulle vara en fråga om "hur mycket kollektivet i form av stat och kommun behöver för att trygga våra gemensamma behov. Den successiva utbyggnaden av välfärden och av tryggheten i samhället ställer ständigt nya krav på olika områden och därmed också motsvarande krav på kollektiv finansiering genom våra skatter."

Man kan, herr talman, förvisso med växande skäl diskutera om de skyhöga skatterna och skatteökningarna löser gemensamma problem eller om de nu nått en sådan höjd att de i stället skapar gemensamma svårigheter. Det är en viktig och stor fråga. Jag är övertygad om att den frågan kommer att diskuteras bra många gånger innan vårriksdagen är slut. Men det är faktiskt, herr finansminister, inte den frågan det i dag gäller. Vad vi i dag skall diskutera är ju inte hur man skall betala för konsumtionen och hur man skall göra avvägningen mellan privat och offentlig konsumtion, utan hur förmögenhetsbildningen i samhället skall gå till. Skall tillgångarna, som landet består av, ägas av största möjliga antal enskilda personer eller av staten?

Det är den frågan som det i dag gäller och därför tycker jag att herr Strängs första synpunkt hänger i luften.

Vi kommer så till herr Strängs andra argument mot att verka för ett mycket spritt, enskilt ägande i stället för ett socialiserat ägande. Finansministern säger att en "ökad spridning av det enskilda ägandet kan aldrig enligt min mening tillgodose alla de krav på trygghet till inkomst och sysselsättning som människorna har ställt och kommer att ställa i framtiden".

Men vem har egentligen trott att man med en ökad spridning av det enskilda ägandet skulle kunna tillgodose *alla* de krav på trygghet och sysselsättning som människorna ställer. Det räcker väl med att det är några önskemål som på det viset skulle kunna tillfredsställas? Om herr Sträng hade så stränga krav på sina egna förslag att vart och ett av dem skulle lösa alla problem är jag övertygad om att många propositioner från finansdepartementet aldrig borde ha lagts fram. För min del tror jag inte att ett decentraliserat ägande löser alla problem, men jag tror att det klarar vissa svårigheter och att man undviker allvarliga faror förenade med en socialisering av ägandet.

Det kan vara anledning för mig att försöka ange varför jag tror att det vore bättre att göra hela svenska folket självägande i stället för att socialisera det.

Medbestämmande och företagsdemokrati röner stor uppmärksamhet. Jag tror inte att ett spritt, enskilt ägande löser alla de problem som gör sig gällande i detta sammanhang. Långt därifrån. Men jag tror faktiskt att man på den vägen kan ta några steg närmare en lösning. Under alla omständigheter undviker man att försätta sig i de allvarliga påfrestningar på medbestämmandet som uppstår i en socialiserad ekonomi. I en ekonomi där staten äger det mesta finns det i praktiken bara en arbetsgivare, den offentliga sektorn. Den fråga som man rätteligen har

anledning att ställa sig i tid är hur det går med medbestämmandet i ett sådant samhälle. Vilken ställning har den enskilda människan om det i princip bara finns en enda dominerande arbetsgivare? Vilken ställning har fackföreningarna i ett sådant samhälle? Svaret på dessa frågor anger också varför i alla länder som prövat det kollektiva ägandet de medborgerliga fri- och rättigheterna alltid har kommit i kläm.

Medinflytandets problem är stora och fordrar förvisso olika kompletterande åtgärder. Men i en ekonomi byggd på ett ägande med bred spridning, ett självägande folk, är utgångsläget bättre. Om man t. ex. hade givit större utrymme för den enskilde att skaffa sig ett eget hem, då hade medinflytandet på bostadsområdet varit betydligt större än det nu är, med ett alltmera kollektivisrat bostadsägande. Socialdemokratiska hyresgäströrelser och hyresgästbossar ställda mot socialdemokratiska bostadsbolag kan aldrig bli ett fullgott alternativ till att mera få bestämma själv över sitt eget hem. Av samma skäl är det fel att alltmera socialisera marken och att mot medborgarnas önsknings införa tomträtt i stället för enskilt tomtägande.

I ett land där man vill satsa på ett spritt, enskilt ägande, där för man också en politik som ger rimliga och rättvisa villkor för mindre och medelstora företag – däribland familjeföretagen – i förhållande till de mycket stora företagen. Det ligger, som jag ser det, ett värde i att göra det möjligt för dem som har lusten och förmågan därtill att få starta sitt eget utan att möta extra hinder. Dessutom är förutsättningarna för ett meningsfullt medbestämmande för de anställda säkert ofta bättre i mindre företag där man har överblick över företagens roll och den egna arbetsuppgiftens funktion.

I de stora aktiebolagen – sådana måste ju också finnas – kan man söka lösningar som innebär att man får ett vidgat individuellt meddelägande. Men herr Sträng lämnar allt i detta sammanhang till arbetsmarknadens parter att själva komma överens om. Det är en ovanlig och märkvärdig passivitet. Till att börja med är det ju så att om man medvetet önskar röra sig i socialistisk riktning med ett allt vidare kollektivt ägande, blir det nödvändigtvis allt mindre kvar för arbetsmarknadens parter att över huvud taget diskutera. Om staten äger allting i ett socialiserat samhälle, blir det ju ingenting för arbetsmarknadens parter att förhandla om. Därför är det felaktigt att som herr Sträng ha den uppfattningen att allt skall lämnas till arbetsmarknadens parter. För det andra kan man ju genom bl. a. olika skatteregler underlätta en vidgning av t. ex. systemet med löntagaraktier. Jag håller med om att man inte skall tvinga fram något som arbetsmarknadens parter inte vill ha. Men det är ju inte heller det som de olika förslag jag talar om går ut på.

Det skulle vara många fördelar med en vidgning av ägandekretsen inom näringslivet. Man skulle få en kompletterande mekanism på inkomstfördelningens område. Det skulle därmed blir lättare att knäcka den inflationsspiral som nu skadar de flestas ekonomi. Man skulle också kunna skapa bättre förutsättningar att acceptera den grad av lönsamhet som behövs i näringslivet för risktagande och utveckling men som nu kan leda till orättvis förmögenhetsökning på ett begränsat antal händer. Just på denna punkt, där det gäller att undvika en orättvis förmögenhets-

ökning till följd av hög självfinansiering ute i näringslivet, skulle man kunna gå fram med någon form av kollektivt ägande i stället. Men nackdelarna i övrigt med en sådan kollektivisering är så stora att den bör undvikas. Det är också därför man behöver ett mycket spritt, enskilt ägande för att lösa motsättningen mellan kraven å ena sidan på lönsamhet för utveckling och å andra sidan på rättvisa för samhällelig stabilitet.

Som jag påpekade redan i min interpellation ger ett spritt ägande också en bättre social trygghet. Egna tillgångar utgör i skiftande skeden av tillvaron en försvarslinje, som inte kan ges en lika individuell anpassning genom olika samhällliga åtgärder. Hur mångskiftande former av stödåtgärder som än konstrueras, måste det ändå bli en byråkratisk och stelbent tillämpning av dem. Den enskilda individens krav på självrespekt kan också bättre uppfyllas, om han eller hon ges bättre förutsättningar att reda upp svårigheter själv. Att denna synpunkt inte kan på något sätt viftas bort visas av att många människor även i svårt trångmål undviker socialhjälp.

De här synpunkterna har jag utvecklat i min interpellation, och herr Sträng har såvitt jag förstår inte egentligen kommit med några motargument. Det enda som skyttade i interpellationssvaret var den gamla idén om att det blir bättre solidaritet om "samhället" bestämmer. Och förvisso fordras det på en lång rad områden beslut av statsmakterna och olika former av ingripanden. I ett invecklat samhälle tror jag vi kan vara överens om att det fordras t. o. m. en stark statsmakt. Men för att den statsmakten, herr talman, inte skall råka i motsatsställning till medborgarna och för att misstron mot politiker inte skall bli så stor att den börjar gränsa intill det farliga måste man undvika att ge staten uppgifter som lika väl eller bättre kan handhas av de enskilda. Därför tror jag att man inte ständigt skall söka sin tillflykt i argumentet att staten skall ta hand om mer och mer och att det blir bättre solidaritet om "samhället" bestämmer. "Samhället" betyder alltså staten. När man ständigt utnyttjar det här abstrakta argumentet att "samhället" skall bestämma får man inte tappa ur sikte att avståndet mellan den enskilde och det som kallas samhället – staten – lätt blir mycket stort. Och det är ett avstånd som kan mätas i köer, i regleringar, i blanketter, i byråkrati och i överhetens beslut i frågor där den enskilde intensivt känner att han själv lika väl kunde besluta.

När statsmakterna vill skapa jämlikhet genom att tilldela sig själva alltmera befogenheter skall man inte glömma hur lätt det är att man på det viset skapar den kanske farligaste av alla ojämlikheter, nämligen den mellan å ena sidan en synnerligen mäktig stat och å andra sidan de enskilda människorna var och en för sig. I tidigare skeden av svensk historia har de självägande bönderna utgjort ett gott värn mot olika sorters överhet. I det moderna samhället kunde man ta fasta på den lärdomen och göra hela folket självägande i stället för socialiserat.

Ett aktuellt exempel, där en tillämpning av olika betraktelsesätt gör sig gällande, har vi i striden om hur långt man skall sträcka fjärde AP-fondens aktieköp. Svagheten i AP-fondens aktieköp är att det här inte är fråga om att till löntagarna sprida något individuellt ägande. Inget som helst fagert tal om att en aktieköpande fjärde AP-fond är löntagarägd och

löntagarstyrd kan dölja verkligheten, nämligen att den enskilde löntagaren har ett till intet gränsande inflytande på denna fond och inget individuellt meddeläggande i den. Den ligger i statlig hand, och den utgör därför inte ett led i något spridande av medinflytande och ägande.

Såvitt jag förstår kan det inte innebära annat, när man som den socialdemokratiska politiken inte vågar satsa på att sprida ägandet och göra det individuellt, än en form av omyndigförklaring av löntagarna.

Herr finansministern STRÄNG:

Herr talman! Det var ju en lång och intressant utläggning som spände över vida fält som vi fick av interpellanten. Jag skall inskränka mig till att göra en kort kommentar i anledning av detta.

Herr Burenstam Linder vecklade in även konsekvenserna av fjärde AP-fonden i det hela. Den får vi en debatt om så småningom, och det vore väl orimligt att diskutera den inför den här något glest besatta kammaren.

Jag vill protestera mot vad herr Burenstam Linder säger, när han vill ge sken av att det gamla bondesamhället representerade någon form av speciellt avancerad demokrati, som kunde hävda sig emot staten. Det var ju på det gamla bondesamhällets tid som vi höll oss med envælde under ganska långa tidsperioder – men det var inte böndernas envælde utan det var konungens envælde vi levde under då. Eftersom jag känner det gamla bondesamhället avsevärt bättre än herr Burenstam Linder, bestrider jag att detta gamla samhälle skulle representera någon avancerad form av demokrati. Det var möjligen i Viktor Rydbergs diktning och i våra andra ståtliga litterära akter med historiskt ämne man kunde läsa sig till detta, men inte i verkligheten.

Jag skall inte heller ge mig in på att polemisera mot alla de här överdrifterna om att vi lever i ett samhälle som präglas av blanketter och byråkrati. Det är ett slagord som herr Burenstam Linder rör sig med, och det har dåligt underlag i verkligheten.

Men att vi här hamnar i olika uppfattningar beror naturligtvis, som jag har sagt i mitt svar, på att vi har andra grundläggande värderingar, skiljaktiga ideologier, när vi diskuterar dessa frågor. Herr Burenstam Linder ser staten som något slags anonym, ganska farlig maktfaktor som står vid sidan om människorna. Jag bestrider detta. Jag nämnde nyss att vi väl haft någonting av statens envælde i det här landet. Man har också haft det utanför våra gränser. Om jag inte läst min historia fel så var det Ludvig XIV som älskade att säga: "Staten, det är jag." Men så fungerar ju inte staten i vårt land. Staten är förvaltare av kollektivets intressen och redovisar den förvaltningen vart tredje år inför väljarna, inför medborgarna. Mellan valen har vi ju fri och öppen demokratisk debatt, där herr Burenstam Linder har möjlighet att kritisera systemet hur mycket han än önskar i tal och skrift, liksom även andra har. Resultatet av den fria och öppna debatten och resultatet av den hemliga valhandlingen är att staten som den nu ser ut – den ogillas av herr Burenstam Linder – fortsätter att förvalta medborgarnas kollektiva intressen.

Jag vägrar följaktligen att se problemet från de utgångspunkter som herr Burenstam Linder ser det från. Jag menar att det är helt snedvridna

utgångspunkter och betraktelsesätt han har i detta sammanhang. Det går inte – och det erkände för all del herr Burenstam Linder – att klara de sociala problemen med ett spritt ägande. I den mån som man har tagit hand om kapitalbildningen i detta land via staten för kollektiva intressen så har det i allmänhet varit mycket bastanta politiska majoriteter bakom dessa beslut. Jag utgår ifrån att det får bli så även i fortsättningen.

Det är väl vidare på det sättet att vi här i landet har en facklig rörelse som har förmågan att fördela produktionens resultat på ett ganska rimligt sätt. Jag har aldrig hört herr Burenstam Linder gå ut och göra gällande att här är fackföreningarna alldeles för flata, viker undan för mycket och tar inte vara på sina möjligheter, och att vi därför får en förmögenhetsbildning på orätta händer. Skulle det vara så att man trots en stark facklig intresseorganisation har en förmögenhetsbildning på vissa händer, så har man ju möjligheter att via skattepolitiken dimensionera den förmögenhetsbildningen. Herr Burenstam Linder har inte varit någon av banerförarna i de skattepolitiska ambitionerna – det tror jag nog att de som till äventyrs lyssnar på vår diskussion är beredda att hålla med mig om.

Jag ser problemet på det sättet att det finns en möjlighet att fördela produktionsresultatet. Man gör det solidariskt, och det kan man bara göra genom att denna kammare med vanliga beslut gör sina ställningstaganden till reformer som rör de breda folklagren – och betalar dem. Vidare kan man ju ta ut produktionsresultatet i en fördelning mellan löntagare och företagare. Gör man det inte riktigt, så kan man komplettera det skattevägen om man anser att detta är erforderligt.

Frågeställningen är i botten ingenting annat än denna: Skall man låta löntagarna ta ut sin lön och själva disponera den lönen? De skulle ju t. o. m. kunna tänkas köpa en och annan aktie för den lön de tar ut. Eller skall man på förhand säga att vi begränsar löneuttaget genom något slags politiskt beslut om att en viss del av utrymmet inom den eller den branschen skall avdelas för ett aktieinnehav som skall tillställas löntagarna i stället för den vanliga rejäla kontantlönen?

Det är väl litet grand av beskäftighet i det senare alternativet, och jag tycker att det ligger mycket i att man låter löntagarna själva avgöra hur de skall disponera den del som de tar ut av produktionsresultatet.

Jag tror inte problemet är svårare än så. Och när jag då slutar mitt svar till herr Burenstam Linder med att säga att jag tycker att det här är en exklusiv fråga för den fackliga rörelsen och för löntagarna, så skulle jag kunna komplettera det med att säga att jag har inte observerat något intresse – i varje fall inget intresse som är någonting att tala om och som representerar någon opinion från den grupp som det här närmast gäller, nämligen löntagarna – att få till stånd ett slags konfiskation av vad som i annat fall skulle bli löneutbetalningar, så att man skulle konvertera det till någon form av aktier i det företag där vederbörande arbetar. Så länge det intresset inte har manifesterat sig hos löntagarorganisationerna har jag inte funnit det angeläget att man i politiskt avseende går fram för att göra några speciella arrangemang på den punkten.

Herr BURENSTAM LINDER (m):

Herr talman! Det är väl alldeles riktigt att det gamla bondesamhället inte utgjorde någon avancerad form av företagsdemokrati. Men som jag har läst min svenska historia är det på det viset att vi genom att ha haft en självägande bondeklass under tidigare århundraden har undgått den typ av förtryck som rätt i länder med feodalt system, där man inte hade ett spritt ägande. Vi behöver inte gå längre än till Danmark för att se mycket klara skillnader, eller också kan vi flytta oss ner till det Frankrike som finansministern talade om. Det är ju detta som är det intressanta och det som är värt att ta reda på och dra lärdom av i det nuvarande samhället för framtiden.

Man behöver inte alls förläsa sig på Viktor Rydberg för att komma till sådana uppfattningar. I själva verket har jag läst mindre av Viktor Rydberg än jag borde ha gjort; däremot har jag läst Vilhelm Moberg ganska ordentligt. Och som jag läser min Vilhelm Moberg är detta en slutsats som tränger sig på i nästan alla de böcker han har skrivit.

Jag ser inte nödvändigtvis staten som någon anonym och farlig maktfaktor. Jag gjorde faktiskt det ställningslagandet att man i ett komplicerat modernt samhälle behöver en stark statsmakt. Det vore ju fånigt att inte konstatera det. Men vi måste ändå inse att här finns det en betydelsefull gradskillnad när det gäller hur långt man skall driva statens makt.

Och nog skulle det väl kunna vara så att finansministern erkänner att man kan hamna i den belägenheten att staten får för mycket att säga till om. Eller finns inte den faran i finansministerns världsbild? Den måste finnas, tycker jag, för vi har ju så många exempel från andra länder, där man har skapat detta mycket farliga problem med bristande jämlikhet mellan å ena sidan en alltför stark statsmakt och å andra sidan enskilda människor. Det är också detta som är bakgrunden till min interpellation, att man bör i tid vara medveten om risken i detta att få en alltför stark stat genom en löpande kollektivisering av ägandet.

Herr Sträng förklarade sig helt nöjd med förhållandena så länge det är på det viset att t. ex. jag har möjlighet att fritt kritisera och så länge medborgarna har rätt att gå till val vart tredje år. Men det är väl i alla fall att ha en alltför låg ambitionsgrad. Åtminstone för det samhälle som jag vill leva i är denna ambitionsgrad på tok för låg. Jag kan ju vara nöjd med att jag får tillfälle att debattera med herr Sträng om allt möjligt som rör de enskilda människorna, men jag finner inte det tillräckligt. Vad som behövs är att enskilda människor på olika områden, som intensivt upplever att de skulle kunna klara vissa saker bättre utan statligt förmynderi, också ges möjligheter att göra det. Om en enskild människa – för att här ta ett exempel – vill ha en egen tomt i stället för tomträtt, så är han ju inte nöjd med att jag får stå här och diskutera om den saken med finansministern. Vederbörande vill ha en egen tomt, och han kan inte begripa varför det skall vara på annat sätt.

Om jag uppfattade rätt förde finansministern det resonemanget, att om löntagarna tog ut vad de kunde, så blev det inte någon riktig kapitalbildning här i landet. Då skulle de spendera alla sina pengar. Jag är dock inte riktigt säker på att jag där rätt förstod finansministerns

Nr 63

Fredagen den
19 april 1974

*Ang. förmögen-
hetsbildningen*

argument. Men i det som finansministern sade fanns det ändå – och det finns förvisso i interpellationssvaret – någon form av omyndigförklaring av enskilda människor. Man tror inte att det går att tillämpa en form för ägande som inte är en ökad kollektivisering utan som snarare satsar på att ge det stora flertalet människor möjligheter att bygga upp egna tillgångar.

Jag vill åter ta detta med ett eget hem som exempel. Är det så, tror finansministern, att enskilda människor när det gäller bostaden har mera att säga till om i hus som ett s. k. samhällsnyttigt företag äger, därför att hyresgästen då vart tredje år får gå till val och möjligen också får yttra sig på en stämma av något slag? Eller har den mer att säga till om som genom olika ekonomiskt-politiska åtgärder givits möjligheter att själv förvärva ett eget hem? Alla gjorda undersökningar visar ju att människor i långt större utsträckning än regeringens politik har tillåt it önskar bo i eget hem. Var är medbestämmandet störst? Det är en intressant fråga. Och den är intressant därför att den gäller inte bara för bostadspolitiken utan för alla de problem som interpellationen upptar.

För löntagarorganisationerna skulle detta vara en exklusiv fråga, sade herr Sträng. Ja, jag är den förste att tycka att man i politiken, genom lagstiftning och på annat sätt, inte skall ge sig in på områden där arbetsmarknadens parter kan klara upp frågorna. Men kvar står ju att om herr Strängs och socialdemokratins politik innebär en allt längre gående kollektivisering av ägandet, så blir det till slut mycket litet kvar att diskutera för de enskilda löntagarorganisationerna och företagen. Rent logiskt måste det vara så att om man kollektiviserar ägandet, så blir det ingenting kvar för dem att diskutera om ägandespridning. Därför förstod jag inte herr Strängs synpunkter i det fallet. För att det skall finnas något kvar att diskutera måste man nödvändigtvis satsa på enskilt ägande i stället för statligt. Och vidare är ju den ram inom vilken diskussioner mellan arbetsmarknadens parter skall föras i allra högsta grad beroende på de villkor som gäller för den ena eller andra lösningen, t. ex. från skattesynpunkt. Jag tror att man vid många företag och i många olika grenar av näringslivet har varit inne på diskussioner av detta slag, alltså hur man skulle kunna vidga ägandekretsen, men man har funnit att detta från skattepolitiska synpunkter ingalunda är så lätt ordnat.

Jag vill också fästa herr Strängs uppmärksamhet på – även om man väl kan ta för givet att han redan känner till det – att det har varit en intressant omsvängning i inställningen till dessa frågor ute i löntagarorganisationerna. I yttranden från TCO i år är det en markerad skillnad i inställningen till de frågor vi nu debatterar jämfört med vad TCO sade för bara ett år sedan. Samma sak gäller om uttalanden som SACO har gjort. Vad Landsorganisationen beträffar har man där sagt att man inte är intresserad av att det tillsätts någon offentlig utredning för att granska dessa frågor. Men å andra sidan är det allmänt bekant att Landsorganisationen har givit Rudolf Meidner i uppdrag att fundera på olika konstruktioner, som inte nödvändigtvis innebär lösningar med individuellt ägande men där man åtminstone är intresserad av sådana ting. Även Industriförbundet och Arbetsgivareföreningen har sagt sig vara intresserade av att det tillsätts en offentlig utredning för att granska hur man skall kunna förbättra villkoren för spridning av ägandet.

Jag finner herr Strängs ointresse i det fallet synnerligen oförståeligt.

Herr finansministern STRÄNG:

Herr talman! Jag tror att interpellanten dåligt tolkar Landsorganisationens direktiv till Rudolf Meidner. De tankegångar man inom LO haft i detta sammanhang har gått ut på att på något sätt ta ifrån företagen de extraordinära vinsterna och av dem bilda fonder som skulle kunna ge ett allmänt, kollektivt inflytande över vinsterna. Det var Landsorganisationens ursprungliga tanke, och det har litet eller ingenting alls med det individuella ägandet att göra.

Det är klart att det kan föreligga en gradskillnad – och det gör det i utomordentligt hög grad – mellan herr Burenstam Linders och mina åsikter om i vad mån staten skall förvalta medlen för människorna eller i vad mån människorna inte skall förvalta sina egna medel, om jag får uttrycka det så enkelt. Men så länge vi har ett samhälle som kräver – och därom är vi på det hela taget ense -- en kollektiv insats på olika områden, för arbetslösa, för sjuka, för gamla människor, kan problemen inte lösas genom något slags dirigerings av produktionsresultatet över till de enskilda människorna.

Herr Burenstam Linder gör sig till talesman för de enskilda människorna. Det har han och hans parti alltid gjort, ibland med viss framgång och ibland med mindre framgång. Men herr Burenstam Linders argumentation har aldrig fått människorna här i landet att ställa sig bakom honom i sådan utsträckning att det givits några möjligheter att praktisera de här idéerna. Herr Burenstam Linder gör sig till talesman för människorna genom att måla upp det olustiga i att den anonyma makten staten sätter sig över deras intressen som individer. Men man får väl ändå inte bortse ifrån att det alltid föreligger korrigeringsmöjligheter i en fri demokrati. Det går inte att göra det så enkelt att man säger: Visst är det väl roligare för en människa att ha ett hus på egen mark än att betala tomträtt. Vissa tycker det, vissa andra tycker det inte. De som anser att kommunen bör disponera marken har också sina anhängare. Den uppfattningen redovisas också öppet för människorna, och slutresultatet av alla dessa redovisningar avläser vi i våra allmänna, hemliga, offentliga val.

Jag menar att herr Burenstam Linder slåss mot väderkvarnar. Så länge han lever i ett demokratiskt samhälle – och det kommer han att få fortsätta att göra, hoppas jag – med alla de grundläggande fri- och rättigheter som detta innebär, må han tycka att det är galet som det är just nu och hävda den uppfattningen. Jag redovisar mina uppfattningar, och sedan är det allmänheten som avgör vem man skall sätta tro till. Då har vi redovisat pro et contra, fördelar och nackdelar, talat om för allmänheten att vi anser att det är bättre att göra så eller att det vore bättre att göra så. Detta är grundläggande för vårt samhällsskick. Jag måste därför reagera mot den filosofi som herr Burenstam Linder ger uttryck för, nämligen att vi är offer för en utveckling som går emot individernas uppfattningar och önskemål, emot människornas intressen. Det är ju ändå inte på det sättet. Därför är det en falsk propaganda man för när man drar upp sådana diskussioner.

Under detta anförande övertog herr andre vice talmannen ledningen av kammarens förhandlingar.

Nr 63

Fredagen den
19 april 1974

Ang. förmögen-
hetsbildningen

Fredagen den
19 april 1974

*Ang. förmögen-
hetsbildningen*

Herr BURENSTAM LINDER (m):

Herr talman! Jag är självfallet medveten om ungefär hur direktiven till Rudolf Meidner är utformade och om att huvudtanken inte är att åstadkomma någon ökning av den enskilda individens ägande utan att avsikten är att finna former för kollektivisering av ägandet. Jag är förvånad över att LO inte har större tilltro till de enskilda löntagarna, de enskilda medlemmarna, och att LO inte skulle vilja söka former som innebure åtminstone något inslag av enskilt, individuellt ägande. Man tror tydligen inte på att den enskilde fackföreningsledamoten skulle kunna förvalta sitt eget pund. Jag tycker att det är konstigt.

I sitt bemötande av mig återkommer herr Sträng till att det behövs kollektiva ingripanden för att lösa olika sociala frågor, åldringsvård osv., och att man inte kan dirigera resurser till de enskilda i full utsträckning. Det är vi helt medvetna om, men det argumentet, som herr Sträng upprepar, hör inte ihop med den här diskussionen. Vi talar för närvarande egentligen inte om skattepolitik, vi talar inte om hurdan fördelningen skall vara mellan offentlig och privat konsumtion. Det är en intressant fråga, som vi får tillfälle att återkomma till, men vad det just nu gäller är att man i ett land måste ha någon form av förmögenhetsbildning och att denna kan ske på olika vis. Det finns tillgångar i ett land, och dessa tillgångar kan ägas av den ena eller den andra. Ett alternativ är att staten äger dem; ett andra alternativ är att man försöker få största möjliga spridning av ägandet till enskilda människor. Det är det frågan gäller, och därför är det inte för dagen något argument mot mig när herr Sträng säger att vi behöver en omfattande offentlig konsumtion i Sverige.

Sedan anser herr Sträng att jag slåss mot väderkvarnar när jag gör mina uppfattningar gällande -- därför att svenska folket, som herr Sträng uttrycker det, inte har ställt sig bakom moderaterna i den utsträckningen att vi kunnat praktisera våra idéer. De uppfattningar som jag nu redogjort för skiljer sig inte mycket från olika motionsförslag som lagts fram från både centerpartiet och folkpartiet. Jag vill göra herr Sträng uppmärksam på att de tre partierna har fler mandat i riksdagen än herr Strängs parti.

Dessutom driver vi oppositionspolitik, och gör man det får man lov att redogöra för sina olika idéer. Även om man inte omedelbart hamnar i regeringsställning så att man får omsätta sina idéer i praktiken kan faktiskt den ena eller andra personen bland väljarna som lyssnar ta intryck; t. o. m. socialdemokraterna kan tvingas ta intryck. För några år sedan förde vi här en diskussion om hur långt man kunde driva den statliga företagsamheten på det tämligen lättvindiga sätt som dåvarande industriministern gjorde. Den debatten hade till resultat att man sedan gått mer försiktigt fram när det gäller att utvidga den verksamheten.

Jag skulle vilja återkomma till frågan var den enskildes medbestämmande är störst. Vi är intresserade av medbestämmande, både herr Sträng och jag. Debatten handlar för närvarande i hög grad om medbestämmande och medinflytande. Jag återkommer alltså till min fråga: Var är medinflytande och medbestämmande störst? Är det störst för en person som bor i en lägenhet ägt av ett allmännyttigt företag eller för en person som har fått fullfölja sin egen önskan och skaffa sig ett eget hem?

Jag kan inte förstå annat än att medbestämmandet över den egna bostaden är större i det senare fallet. Är inte det någonting som man måste vara intresserad av att befrämja? Det som gäller på bostadspolitikens område måste också kunna gälla på övriga områden som den här interpellationen tar upp.

Herr finansministern STRÄNG:

Herr talman! Jag skall självfallet inte neka herr Burenstam Linder att gå ut och införa allmänheten argumentera för sina politiska uppfattningar. Det är en helt korrekt argumentering om herr Burenstam Linder går ut och säger: "Jag ogillar flerfamiljshus, och gillar egnahem. Jag ogillar tomträtt, och jag gillar att man har sin egen markbit." Det är en korrekt argumentation, och ingen förmenar herr Burenstam Linder att föra den argumentationen. Det finns andra som med samma rätt kan säga: "Vi tycker flerfamiljshusen har sin motivering. Vi tycker att tomträten har sin motivering." Då skall de ha rättighet att säga detta. Men då behöver man inte inveckla detta i något slags filosofi om en stat som förtrycker vederbörande, som är någonting vid sidan av dessa individers intressen. Det är möjligt att det nuvarande samhället driver en politik som inte herr Burenstam Linder gillar, men det finns andra som hitintills har gillat den och det är detta som får vara avgörande i den demokrati där vi arbetar.

Man kan naturligtvis ställa sig frågan: Vad är det som är förmögenhet i vårt land? En förmögenhet är naturligtvis, för att ta ett aktuellt exempel, en bra skogsareal. En förmögenhet är även en väl skött industri med allt vad den representerar av maskiner, lagertillgångar, yrkeskunskap, management, marknadsföring och mycket annat.

Man kan i dag, om man tycker att det är lämpligt, köpa in sig med en hundratusendel i denna industri genom att köpa sig en aktie. Då får den enskilde individen möjlighet att disponera de pengar han har efter eget skön. Men jag har svårt att inse att det skulle vara någon speciell favör att säga: Innan du får ut dina pengar, som du skall disponera hur du vill, skall du lyfta av en bit av summan och se till att du får en hundratusendel av den här speciella industriförmögenheten som ligger där som ett arbetande kapital. Kommer man fram till att detta är något att vara specifikt intresserad av så tycker jag att det är rimligt att de parter som i första hand fördelar produktionsresultatet, nämligen företagen och de fackföreningsanslutna, i sina förhandlingar lanserar denna tanke. Det har gjorts en sådan uppgörelse i Handelsbanken, det är jag medveten om och jag refererade till detta i mitt svar. Huruvida dessa uppgörelser kommer att fortsätta på andra håll vet vi inte, men det må vara hänt, jag tänker inte sätta några käppar i hjulet för det. Men jag tycker att det är en sak som parterna själva bör dels ta initiativ till, dels visa intresse för och dels genomföra. Så enkelt är i själva verket problemet.

Herr BURENSTAM LINDER (m):

Herr talman! Den här diskussionen går inte ut på att jag får vädra mitt missnöje med t. ex. flerfamiljshus. Min argumentering är faktiskt att jag inte tycker om ett samhälle där ett stort antal människor, som hellre skulle vilja bo i ett eget hem, genom regeringens politik får ytterst

begränsade möjligheter till detta. Det är vad saken gäller. Skall vi verkligen inte ha ett system där vi tillåter människorna att i stor utsträckning välja den ena eller andra livsformen?

Jag försöker inte heller göra gällande att staten för närvarande är någon sorts omänsklig förtryckare. Vad jag säger är att vi har ett intressant ideologiskt spörsmål, och det är hur ägandet i ett land skall vara fördelat. Om jag läser socialdemokratisk press rätt och om jag lyssnar rätt till finansministern är den socialdemokratiska idén att vi bit för bit skall socialisera, kollektivera ägandet. Då finns det anledning att i tid fästa uppmärksamheten på de olika risker som kan vara förenade med att på det viset avlägsna sig från ett system med spritt individuellt ägande; risker bevisade i alla de länder som har prövat på systemet med ett helt dominerande kollektivt ägande. Det finns många länder med enskilt ägande i vilka det råder förtryck på olika sätt. Jag gör inte gällande att ett enskilt ägande skulle vara någon garanti för demokratisk frihet. Men det intressanta är att det inte finns något land som prövat det kollektiva ägandesystemet utan att detta lett till ett omfattande förtryck av medborgerliga fri- och rättigheter.

Sedan menar herr Sträng att den enskilde, om han är road av det, ju kan köpa en aktie i t. ex. ett skogsföretag. Men då kommer vi onekligen in på herr Strängs skattepolitik; så förfärligt enkelt är det inte för den enskilde löntagaren, drabbad av skyhöga skatter.

Men det finns andra hinder än skattepolitiken. Det finns en lång rad svårigheter för mindre och medelstora företag och för familjeföretag, som vi har talat om tidigare när vi har diskuterat nyföretagandet. Vi har en marksocialisering som innebär svårigheter för den enskilde.

Man kan med det ena eller andra systemet göra det mer eller mindre lätt för företag som i likhet med Handelsbanken är intresserade av att bygga upp ett system för omfattande meddeläggande för de anställda. Och varför skulle det vara betydelsefullt att göra det lätt? Jo, därför att det för närvarande finns – och på den punkten antar jag att herr Sträng och jag är fullständigt överens – en allvarlig konflikt mellan å ena sidan kravet på en ganska hög lönsamhet i företagen, så att man kan klara investeringar och utbyggnader för risktagande och utveckling, och å andra sidan kravet på att hög lönsamhet inte skall leda till en ägandekonzentration för ett fåtal på den privata sidan. Den vill man inte ha, därför att den är ett hot mot en samhälllig stabilitet.

Där finns alltså en konflikt. Hur skall man lösa den? En möjlighet, som herr Sträng kanske vill nämna, är då att mer och mer kollektivera ägandet. Då kan man tycka att problemet försvinner. Men då får man alla de andra nackdelarna för medborgerliga fri- och rättigheter som jag har talat om. Det är därför som jag vill satsa på att man i stället skapar ökade förutsättningar – det finns en lång rad sådana möjligheter – för att på individuell bas åstadkomma ett vidgat meddeläggande för de anställda.

Herr finansministern STRÄNG:

Herr talman! Jag tyckte att det var rätt spännande att konstatera hur länge herr talmannen skulle tillåta oss att hålla denna i och för sig intressanta men litet ovanliga debatt. Jag kan måhända avsluta det hela

med att säga följande.

När herr Burenstam Linder gång på gång kommer tillbaka till en bostadspolitisk debatt bör han inte glömma bort att vi har levt i det här landet under en uppenbar bostadspolitisk nöd, när det gamla Slumsverige skulle ersättas med en byggnation av rimlig kvalitet och rimlig utrymme-standard. Det var inte så förskräckligt länge sedan – det var när jag var byggnadsminister på 1950-talet – som ett allmännyttigt företag i Göteborg hade som propagandaslogan: två rum till varje familj. I dag betraktas det, med de kvalitetsanspråk vi nu har, som en helt otillfredsställande utrymmestandard.

Vi skulle bygga oss ur trångboddheten och slummen, och alla vet ju att det är en ekonomisk skillnad mellan att bygga en lägenhet i flerfamiljshus och ett eget hem som kan jämföras med siffrorna 1–2. Det är dubbelt så dyrt att placera en familj i ett eget hem som att placera den i ett flerfamiljshus. Det var nödvändigt att försöka få bort bostadslummen, och därför fick flerfamiljshusen också enligt min mening – det kan jag gärna erkänna – en för dominant omfattning i vår bostadsproduktion.

När vi så småningom började komma upp mot mättnadsgränsen fick bostadskonsumenter större möjligheter att låta sin personliga smakriktning bli tillgodosedd. Av 100 000 lägenheter hade vi tidigare 25 000 egna hem och resten lägenheter i flerfamiljshus. I dag är situationen den att ungefär två tredjedelar består av egna hem och en tredjedel av lägenheter i flerfamiljshus.

Sedan får man väl också i rättvisans intresse säga att människorna icke är rättslösa även om de skulle råka bo i flerfamiljshus. Genom besittningsrätten till lägenheten, genom energiska hyresgästorganisationers ingripande och genom en bostadsform utan vinstsyfte, som är de allmännyttiga företagens sätt att förvalta sina fastigheter, är bostadsinnehavarna eller hyresgästerna långt ifrån rättslösa.

Herr Burenstam Linder återkommer också till frågan om marksocialiseringen och tar den som ett uttryck för hur staten på något underligt sätt går in och angriper de enskildas intressen. Ja, någon marksocialisering när det gäller egna hemmarnas lilla tomt om 700–800 m² har det egentligen aldrig varit fråga om, utan vad det varit fråga om är att när större och viktigare intressen kräver att samhället tar hand om marken för att lösa större och viktigare problem, då bör också samhället ha både förköpsrätten och möjligheten att realisera dessa önskemål. Det har varit litet för mycket privata spekulationsvinster på markförsäljningar för att man utan vidare skulle tolerera detta. Därför har det också som jag ser det varit i allmänhetens intresse, även om herr Burenstam Linder inte gillar det. Men här kommer vi ständigt tillbaka till våra skiljaktiga politiska värderingar om vad som händer och sker i det politiska livet.

Herr BURENSTAM LINDER (m):

Herr talman! Det råder ingen tvekan om att t. ex. bostadskvaliteten under ett antal decennier har kommit att stiga, men det var egentligen inte det diskussionen gällde utan det var väl snarare fråga om huruvida den enskilde inom ramen för den stigande bostadsstandarden har haft

möjlighet att själv få delta i utformningen av boendemiljön och välja boendeform i den utsträckning han ville.

Herr talman! De frågor vi för närvarande diskuterar tillåter, om man så önskar, en mycket lång debatt, men för att inte denna debatt skall anta alltför yviga proportioner vill jag begagna tillfället att för min del gärna avsluta den och tacka finansministern för ett intressant meningsutbyte.

Överläggningen var härmed slutad.

§ 3 Föredrogs och hänvisades Kungl. Maj:ts proposition nr 118 till socialförsäkringsutskottet.

§ 4 Föredrogs och hänvisades motionerna
nr 1768 till kulturutskottet,
nr 1769 och 1770 till civilutskottet,
nr 1771–1773 till trafikutskottet samt
nr 1774 till jordbruksutskottet.

§ 5 Föredrogs och bifölls interpellationsframställningen nr 72.

§ 6 Interpellation nr 73 om ersättning från den allmänna försäkringen för statliga myndigheters utgifter för sjuk- och föräldrapenning

Ordet lämnades på begäran till

Herr WIJKMAN (m), som yttrade:

Herr talman! Privatanställda ersätts av den allmänna försäkringen vid sjukdom och barnledighet. Samma sak gäller för anställda vid statliga, affärsdrivande verk. För övriga statligt anställda, som upprätthåller ordinarie eller extra ordinarie tjänst, gäller s. k. arbetsgivarinträde vid sjukdom och barnledighet. Fr. o. m. 1 juli i år kommer även statligt arvodesanställda att omfattas av detta arbetsgivarinträde, förutsatt att tjänstgöringen motsvarar minst 40 procent av heltid.

Det märkliga med detta statliga system är att den allmänna försäkringen inte ersätter ifrågavarande statliga myndigheter för utgivna sjuk- och barnledighetslöner. Inte ens de anställdas sjukförsäkringsavgifter tillgodogörs dessa myndigheter utan tas upp som inkomst i riksstaten. Myndigheterna får alltså en extra belastning på sina anslag, vilken blir särskilt kännbar när sjukdomen eller barnledigheten medför att vikarie måste anställas och dubbel avlöning utges från oförändrat anslag.

Det finns all anledning att befara åtminstone en synnerligen allvarlig konsekvens av det här redovisade systemet, nämligen att kvinnorna kan komma att betraktas som mindre "lönsamma" än männen inom den statliga sektorn. Det är kvinnorna som framför allt utnyttjar den betalda barnledigheten. Det statliga sjuklönesystemet inbjuder således till könsdiskriminering, vilket inte kan accepteras mot bakgrund av fullt befogade strävanden efter jämlikhet mellan könen. Därför anser jag att en sådan ändring bör komma till stånd att statliga myndigheter ersätts för

arbetsgivarinträde vid sjukdom och barnledighet, antingen – och helst – av medel från den allmänna försäkringen, eller direkt av statsmedel. Den av mig prioriterade åtgärden skulle medföra att statsanställdas sjukförsäkringsavgifter destinerades till den allmänna försäkringen och inte, som nu, till riksstaten. Det nuvarande systemet rimmar för övrigt illa i sistnämnda avseende med de regler som bestämmer finansieringen av sjukförsäkringen, innebärande att allmänna medel, arbetsgivaravgifter och egenavgifter svarar för var sin fixerad andel av hela kostnaden.

Med stöd av vad jag i det föregående anfört anhåller jag om kammarens tillstånd att till herr statsrådet Bertil Löfberg få ställa följande fråga:

Är herr statsrådet beredd medverka till en sådan ändring att statliga myndigheters utgifter för sjuk- respektive föräldrapenning vid de anställdas sjukdom och barnledighet ersätts – i första hand av den allmänna försäkringen – med tanke på att det nuvarande systemet inbjuder till diskriminering av kvinnlig arbetskraft inom den statliga sektorn?

Denna anhållan bordlades.

§ 7 Anmäldes och bordlades Kungl. Maj:ts proposition nr 105 med förslag till lag om ändring i lagen (1970:926) om särskild kontroll på flygplats.

§ 8 Anmäldes och bordlades
Skatteutskottets betänkanden

Nr 20 i anledning av motion angående rätten till värdeminskningsavdrag vid benefika förvärv

Nr 21 i anledning av motioner rörande ändringar i skattelagstiftningen på grund av lagen om anställningsskydd

Nr 23 i anledning av motion beträffande skatten på bingospel

Utrikesutskottets betänkande

Nr 3 i anledning av propositionen 1974:1 i vad avser anslag till internationellt utvecklingssamarbete, jämte motioner

Försvarsutskottets betänkanden

Nr 16 med anledning av propositionen 1974:85 angående utgifter på tilläggsstat III till riksstaten för budgetåret 1973/74 inom försvarsdepartementets verksamhetsområde

Nr 17 med anledning av propositionen 1974:85 angående utgifter på tilläggsstat III till riksstaten för budgetåret 1973/74 inom handelsdepartementets verksamhetsområde

Nr 18 angående uppskov med behandlingen av vissa ärenden

Utbildningsutskottets betänkande

Nr 15 med anledning av propositionen 1974:13 angående vissa läromedelsfrågor jämte motioner

Nr 63

Fredagen den
19 april 1974

Trafikutskottets betänkanden

Nr 6 i anledning av i propositionen 1974:1 gjord framställning rörande anslaget till Transportstöd för Norrland m. m. jämte motioner

Nr 7 i anledning av i propositionen 1974:1 gjord framställning rörande anslaget till Transportstöd för Gotland jämte motioner

Nr 13 i anledning av propositionen 1974:85 angående utgifter på tilläggsstat III till riksstaten för budgetåret 1973/74 i vad avser anslag inom kommunikationsdepartementets verksamhetsområde

Jordbruksutskottets betänkande

Nr 8 i anledning av propositionen 1974:24 med förslag till bisjukdomslag, m. m. jämte motioner

Näringsutskottets betänkanden

Nr 19 i anledning av propositionen 1974:85 angående utgifter på tilläggsstat III till riksstaten för budgetåret 1973/74 i vad avser industridepartementets verksamhetsområde jämte motioner

Nr 20 i anledning av propositionen 1974:43 med förslag till lag om handel med arbeten av guld, silver eller platina, m. m. jämte motion

Nr 21 i anledning av propositionen 1974:51 med förslag till lag om ändring i lotteriförordningen (1939:207), m. m. jämte motioner

Nr 22 i anledning av propositionen 1974:54 angående finansiering av Svenska utvecklingsaktiebolaget jämte motioner

Nr 23 i anledning av propositionen 1974:60 angående organisation för Sveriges geologiska undersökning, m. m. jämte motioner

Nr 24 i anledning av motioner angående krigsmaterielindustrin m. m.

Nr 25 i anledning av motioner om delägarsparande m. m.

§ 9 Kammaren åtskildes kl. 16.04.

In fidem

SUNE K. JOHANSSON

/Solveig Gemert